

УДК 577.125.3. – 152.1:591.1/3

ЗВ'ЯЗОК МЕТАБОЛІЗМУ ЖИРНИХ КИСЛОТ ІЗ ПРОЦЕСАМИ ЕНЕРГЕТИЧНОГО ОБМІНУ І ПЕРОКСИДНОГО ОКИСЛЕННЯ В М'ЯЗОВІЙ ТКАНИНІ ГУСЕЙ В УМОВАХ ГІПО- ТА ГІПЕРОКСІЇ

О. В. ЯКОВІЙЧУК, І. Ю. БУГОНЬКО

*Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького, Україна;
e-mail: sanek.sanek.91@bk.ru*

Жирні кислоти (ЖК) є головним енергетичним субстратом поперечносмугастих м'язів птиці під час ембріогенезу, а в міокарді – впродовж усього періоду онтогенезу. Водночас з енергетичними функціями ЖК виконують роль головного субстрату пероксидного окислення. Фізіологічне функціонування організму передбачає певний баланс біологічного і пероксидного окислення. Втім, механізми реалізації і підтримки цього балансу остаточно не визначено. Тому метою досліджень було з'ясування метаболічних зв'язків жирних кислот із процесами енергетичного обміну та пероксидного окислення в м'язових тканинах гусей під час переходу від гіпоксії ембріогенезу до гіпероксії початку атмосферного дихання.

Для інкубації було відібрано яйця гусей харківської породи із середньою масою $145,7 \pm 2,62$ г. Оцінку жирнокислотного складу (ЖКС), активності дегідрогеназ (ДН) циклу трикарбонових кислот (ЦТК) та антиоксидантних ензимів у міокарді та скелетних м'язах (СМ) проводили у фізіологічно обґрунтовані терміни другої половини ембріогенезу (15-та, 22-га і 28-ма доба) та раннього постнатального періоду (1-ша, 7-ма та 14-та доба).

Встановлені зміни ЖКС та активності ДН ЦТК і антиоксидантних ензимів у міокарді і СМ гусей в зазначений період проаналізовано нами раніше. В цій роботі за допомогою детальнішого кореляційного і кластерного аналізу з'ясовано характер зв'язків досліджених показників. Привертають увагу тісні зв'язки змін вмісту лінолевої і ліноленової кислот зі зміною активності антиоксидантних ензимів

та ДН ЦТК. У міокарді інтеграція ЖКС з ЦТК забезпечується зв'язками сукцинатдегідрогенази (SD) з лінолевою ($0,867$; $P \leq 0,1$) та ліноленовою кислотами ($0,823$; $P \leq 0,1$), а інтеграція з ензиматичною системою АОЗ реалізована оберненим зв'язком лінолевої кислоти з активністю супероксиддисмутази (SOD) ($-0,823$; $P \leq 0,1$) та опосередковано через зв'язки активності каталази (CAT) з активністю SD ($-0,723$; $P \leq 0,1$) і 2-оксоглутаратдегідрогенази (2-OGD) ($-0,818$; $P \leq 0,1$). Внутрішня інтеграція енергетичного обміну забезпечується прямими зв'язками MD із SD ($0,919$; $P \leq 0,05$) і 2-OGD ($0,768$; $P \leq 0,1$). В скелетних м'язах інтеграція метаболізму ЖК реалізується зв'язками активності MD із лінолевою ($0,802$; $P \leq 0,1$) та ліноленовою ($0,857$; $P \leq 0,1$) кислотами. Узгодженість окисних процесів підтверджується зворотними зв'язками активності CAT з активністю SD ($-0,858$; $P \leq 0,1$), 2-OGD ($-0,756$; $P \leq 0,1$) та MD ($-0,731$; $P \leq 0,1$). Внутрішня інтеграція енергетичного обміну реалізована прямими зв'язками активності MD із SD ($0,893$; $P \leq 0,05$) і 2-OGD ($0,904$; $P \leq 0,05$) та SD із 2-OGD ($0,826$; $P \leq 0,1$).

Таким чином, в обох досліджених тканинах активність ДН ЦТК із вмістом незамінних ЖК пов'язана прямим вірогідним зв'язком, а з активністю антиоксидантних ензимів – зворотним. Враховуючи, що активізація ДН спричинює посилення біологічного окислення, а інгібування ензимів антиоксидантного захисту – пероксидного, можна припустити, що підтримка балансу біологічного і пероксидного окислення відбувається шляхом модулювання активності досліджених ензимів.